

Lehtijulkaisujen suoja verkkokäytössä

Satu Kangas
Opetus- ja kulttuuriministeriön
keskustelutilaisuus
15.11.2019

[Kuka saa jakaa musiikkia, miten käy meemeille? Tätä kaikkea ...](#)

<https://www.hs.fi> › [teknologia](#) › [art-2000006049981](#)

27.3.2019 - Kummeli-sketsistä peräisin oleva, "Jankon betonina" tunnettu meemi kuuluu niihin, joiden jakamista uusi **tekijänoikeusdirektiivi** ei rajoita.

[Mikä kaikki muuttuu uudessa tekijänoikeusdirektiivissä? Katso ...](#)

<https://yle.fi> › [uutiset](#) ▼

26.3.2019 - Tavallisten ihmisten netti-ilmiöt eli meemit ovat uudessakin **tekijänoikeusdirektiivissä** sallittuja – parodiaakin voi levittää YouTubessa kaikessa ...

[Kähmintä kulisseissa, Youtube, meemit... – 15 seikkaa, jotka ...](#)

<https://www.is.fi> › [digitoday](#) › [art-2000006049917](#)

27.3.2019 - **Tekijänoikeusdirektiiviin** liittyi paljon lobbausta ja draamaa. Lopputulos saattaa näkyä verkon käyttäjille vahvasti.

[Internetin rikkojaksi nimetty EU:n tekijänoikeusdirektiivi sai ...](#)

<https://www.aamulehti.fi> › ... ▼

Kiistellyn EU:n **tekijänoikeusdirektiivin** tarkoituksiksi on unionissa linjattu se, että se parantaa suojatun sisällön saatavuutta verkossa. Vastustajat ovat eri mieltä.

[Kiistelty tekijänoikeusdirektiivi meni läpi, kulisseissa kuhistaan ...](#)

<https://www.mikrobitti.fi> › [Uutiset](#) › [Tekijänoikeudet](#) ▼

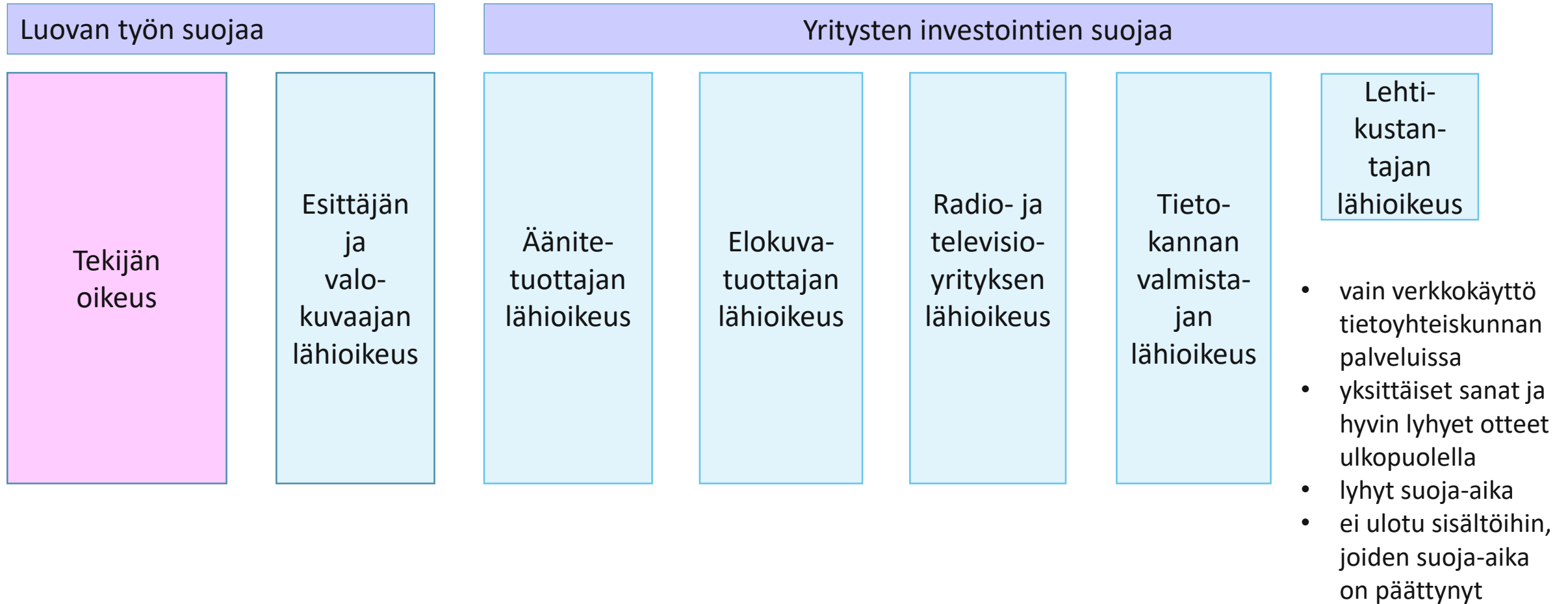
27.3.2019 - Kiistanalainen **tekijänoikeusdirektiivi** hyväksyttiin äänestyksessä tiistaina. Kyse oli viimeisen vaiheen äänestyksestä, jossa hyväksyttiin ...

Uusi kustantajan lähioikeus pähkinäkuoressa

Punaisella merkityt asiat eivät sisällyneet komission alkuperäiseen ehdotukseen

Suojan kohde:	lehtijulkaisu
Oikeudenhaltija:	lehtijulkaisua julkaiseva palveluntarjoaja
Oikeuden käyttäjä:	tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaja
Oikeudet:	kappaleen valmistaminen ja yleisön saataviin saattaminen verkkokäytössä
Suojan ulkopuolella:	yksittäisten käyttäjien yksityinen tai ei-kaupallinen käyttö hyperlinkittäminen lehtijulkaisun yksittäiset sanat tai hyvin lyhyet otteet julkaisuun sisältyvä aineisto, jonka suoja-aika on päättynyt
Suoja-aika:	kaksi vuotta
Suhde muihin oikeuksiin:	ei vaikuta
Korvausosuus:	julkaisun tekijöille asianmukainen osuus kustantajan saamista tuloista

Lehtijulkaisujen suoja tekijänoikeusjärjestelmässä

Lehtijulkaisu on journalistinen julkaisu

- Kokoelma, joka koostuu pääasiassa journalistisista kirjallisista teoksista
  - Kausittain ilmestyvä tai säännöllisesti päivitettävä julkaisu yhden otsikon alla
  - Tarkoitus antaa suurelle yleisölle tietoa
  - Julkaistaan missä tahansa viestimessä
  - Palveluntarjoajan aloitteesta, toimituksella vastuulla ja valvonnassa
- Esimerkkejä: sanomalehdet, yleis- ja erikoisaikakauslehdet, uutissivustot
- Poikkeus: tieteellisiin tai akateemisiin tarkoituksiin julkaistavat kausijulkaisut, kuten tiedejulkaisut (vertaisarvioituja, suunnattu alan tieteenharjoittajille, ei suurelle yleisölle)

Historisk Tidskrift
för Finland
VOL 104 NRO 1 (2019)

Nordia
Geographical
Publications
VOL 48 NRO 3 (2019)

Poliitiikka-lehti
VOL 61 NRO 3 (2019)

Kasvatus & Aika
VOL 13 NRO 3 (2019)

Media & viestintä
VOL 42 NRO 3 (2019)

Oikeudenhaltija

- Lehtijulkaisun määritelmässä (2 artikla) palveluntarjoaja, jonka **aloitteesta, toimituksellisella vastuulla ja valvonnassa** lehtijulkaisu julkaistaan
- Lehtijulkaisua koskevassa 15 artiklassa lehtijulkaisun kustantaja
  - Johdantolause (55):
"Lehtijulkaisujen kustantajan käsite olisi ymmärrettävä siten, että se kattaa palveluntarjoajat, kuten uutiskustantajat tai uutistoimistot, kun ne julkaisevat tässä direktiivissä tarkoitettuja lehtijulkaisuja."
  - Oltava sijoittautunut johonkin jäsenvaltioon (kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka)
- Vrt. laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä, joka operoi aikakautisen julkaisun, verkkojulkaisun ja julkaisijan käsitteillä
  - Julkaisija määrää vastaavan toimittajan
  - Vastaava toimittaja vastaa julkaisun sisällöstä ja johtaa ja valvoo toimitustyötä

Kustantajan lähioikeuden sisältö

- Kustantajan oikeudet määräytyvät tietoyhteiskunnan tekijänoikeusdirektiivin mukaisesti (2001/29/EY):
  - Yksinoikeus sallia tai kieltää suoraan tai välillisesti, tilapäisesti tai pysyvästi, millä keinolla ja missä muodossa tahansa, kokonaan tai osittain tapahtuva **kappaleen valmistaminen**
  - Yksinoikeus sallia tai kieltää langallinen tai langaton **yleisön saataviin saattaminen** siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada suojattu aineisto saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana
- Oikeudet on kuitenkin rajattu DSM-direktiivissä koskemaan vain **tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajien verkkokäyttöä**
  - Säännös siitä, ettei oikeuksia sovelleta yksittäisen käyttäjien yksityiseen tai ei-kaupalliseen käyttöön, on tarpeeton
- Oikeuksia koskevat samat poikkeukset ja rajoitukset sekä seuraamukset ja oikeussuojakeinot kuin tekijänoikeuksia

Suojan ulkopuolella

- Hyperlinkittäminen
- Lehtijulkaisun yksittäiset sanat ja hyvin lyhyet otteet

Jos hyperlinkeissä tai niiden yhteydessä toisinnetaan julkaisusta enemmän tekstiä kuin yksittäisiä sanoja tai hyvin lyhyitä otteita, tai jos linkin yhteydessä toisinnetaan valokuvia, palveluntarjoajan on sovittava käytöstä kustantajan kanssa

[Kommentti: Pääministeri antoi uudelle puolustusvoimain ...](https://www.is.fi/politiikka/art-2000006195198.html)

<https://www.is.fi/politiikka/art-2000006195198.html> ▼

Pääministeri Antti Rinne (sd) antoi maakuntalehtien viikonvaihteen haastattelussa tuoreelle puolustusvoimain komentajalle ihmeellisen, ainutlaatuisen ripityksen suomalaisesta yhteiskuntajärjestelmästä. Sotilasvallankaappaustako pääministeri pelkää? ihmettelee Ilta-Sanomien politiikan erikoistoimittaja Timo Haapala.

Kirjoittaja: Timo Haapala

Boris Johnson: Sista minuten-avtal är möjligt

Dagens Industri · I går

Suhde muihin oikeuksiin

- Lehtijulkaisuun voi sisältyä kustantajan oikeuden lisäksi muitakin oikeuksia, kuten tekijänoikeuksia, valokuvaajan oikeuksia jne. – vrt. äänite, johon sisältyy tekijöiden, esittävien taiteilijoiden ja äänitetuottajan oikeuksia
- Kustantajan oikeus ei muuta julkaisun muiden oikeudenhaltijoiden oikeuksia eikä vaikuta niihin
- **Esimerkki 1:**
Valokuvaaja myy lehtikustantaja A:lle ei-yksinomaisen julkaisuoikeuden valokuvaan
  - Kuvaaja voi myydä saman valokuvan myös kustantaja B:lle
  - Kustantaja A ei voi kustantajan oikeutensa nojalla kieltää kustantaja B:tä julkaisemasta valokuvaa
- **Esimerkki 2:**
Journalisti myy lehtikustantaja A:lle yksinoikeudella kaikki taloudelliset oikeudet artikkeliin
  - Journalisti ei voi myydä samaa juttua muille kustantajille, koska hänellä ei ole siihen taloudellisia oikeuksia
  - Kustantaja A voi estää muita kustantajia julkaisemasta juttua vetoamalla hankkimaansa tekijänoikeuteen

Tekijöiden osuus tuloista

- Lehtijulkaisuun sisällytettyjen teosten tekijöiden on saatava **asianmukainen osuus tuloista, joita lehtikustantajat saavat** tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajien toteuttamasta lehtijulkaisujensa käytöstä
  - Ainutlaatuinen ratkaisu tekijänoikeusjärjestelmässä: yksi oikeudenhaltijaryhmä on oikeutettu korvausosuuteen toisen oikeudenhaltijaryhmän tuloista
- Johdantolause (59):
"Tämän [oikeutuksen osuuteen tuloista] ei pitäisi rajoittaa omistusoikeutta tai oikeuksien käyttämistä työsopimusten yhteydessä koskevien kansallisten lakien soveltamista ..."
  - Jos työsuhteissa luotujen teosten oikeudet ovat siirtyneet työnantajalle, tekijöillä ei ole oikeutta osuuteen työnantajan saamista tuloista
- Asianmukaisen osuuden suuruudesta ei tule säätää laissa, kuten ei muistakaan tekijänoikeudellisista korvausosuuksista (sopimusvapaus)

Uuden oikeuden lisensointi

- Oikeudenhaltijoiden päätösvallassa
  - Yksilöllinen lisensointi
  - Kollektiivinen lisensointi – kansallisesti tai kansainvälisesti
- Lainsäätäjä voi lisätä oikeusvarmuutta ja sujuvoittaa lisensointia sopimuslisenssillä
  - Sopimuslisenssin käyttöalue on määritelty tarkasti jo kustantajan oikeuden soveltamisalassa, joka on tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajien verkkokäyttö
  - Sopimuslisenssi soveltuisi Suomessa toteutettuihin palveluihin
  - Oikeudenhaltijat voisivat myös antaa järjestölle valtuuden lisensoida käyttöä Suomen rajojen ulkopuolella
- Lisensointi edellyttää, että oikeudenhaltijat saavat palveluntarjoajilta lisensoinnissa ja korvausten jakamisessa tarvittavat tiedot julkaisujen käytöstä – tietojensaantioikeudesta tulisi säätää laissa

Kokemuksia Ranskasta

- Ranska on toteuttanut ensimmäisenä EU-maana tekijänoikeusdirektiivin mukaisen kustantajan lähioikeuden
- Google näyttää Search, News ja Discover -palvelujensa hakutuloksissa Ranskassa vain otsikkolinkin
  - Googlen uusilla web-asetuksilla kustantajat voivat säätää hakutuloksissa näkyväksi tekstiä otsikkolinkkiä laajemmin sekä lisäksi valokuvia ja videokuvaa
  - Google ei ilmoituksensa mukaan maksa lehtijulkaisujen käytöstä korvauksia
- Palveluntarjoajilla on oikeus muokata palvelunsa haluamallaan tavalla, sääntelyn puitteissa
- Rikkooko Googlen menettely Ranskan lakia tai EU-sääntelyä, selviää myöhemmin
  - Ranskan kilpailuvirasto arvioi parhaillaan Googlen menettelyä

Ajatuksia Suomen tekijänoikeuslain muutoksista

- Direktiiviin sisältyy uutta käsitteistöä - harmonisoinnin kannalta olisi toivottavaa käyttää 2 ja 15 artiklan sanamuotoja
- Kustantajan oikeuden lisensointia olisi hyvä tukea sopimuslissenssillä
- Tekijöiden tulo-osuuden suuruudesta ei pidä säätää laissa
- HE:n perusteluihin tulisi kirjata, että:
  - Kustantajan oikeuksia ei sovelleta yksittäisten käyttäjien yksityiseen tai ei-kaupalliseen käyttöön
  - Akateemisiin tai tieteellisiin tarkoituksiin julkaistavat kausijulkaisut ovat vertaisarvioituja, alan tieteenharjoittajille suunnattuja tiedejulkaisuja
  - Yksittäisiä sanoja tai hyvin lyhyitä otteita laajempi lehtijulkaisun käyttö hyperlinkissä tai sen yhteydessä edellyttää kustantajan suostumusta
  - Tekijöiden asianmukainen osuus kustantajan saamista tuloista ei koske kustantajaan työsuhteessa olevia tekijöitä

Kiitos!